

Vse spise, v oceno poslano knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIS

Glasilno Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvu Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna številka 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po 2 Din od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

† Anton Brezovnik,

ustanovnik »Zaveze jugosl. učiteljstva«.

V torek, 20. novembra 1923 je umrl v 70. letu starosti na svojem posestvu v Vojniku Anton Brezovnik, učitelj v pokojni, posestnik in predsednik odtodne posojilnice.

Pokojni Anton Brezovnik si je stekel veliko zaslug tudi v naši stanovski organizaciji. Z veliko vnemo je dolgo dobo let vodil »Učiteljsko društvo za celjski okraj«, posebno aktiven je pa bil pri združitvi vseh slovenskih učiteljskih društev v skupno Zvezo. Skupno s tovarišem Franom Kocbekom in pokojnim Arminom Gradišnikom je osnoval »Zavezo jugoslovanskih učiteljskih društev«. Njegovo ime ima častno mesto v »Spominskem spisu« ob 25letnici Zaveze, ki je izšlo v Ljubljani leta 1913.

Pokojni Anton Brezovnik se je rodil 30. majnika 1853. leta v Vrhah pri Slovenjgradcu. Iz domače nemške »Kreisschule« v Slovenjgradcu je prišel v Celje na gimnazijo. Gimnazije v Celju ni končal, ker je bil preveč aktiven v svoji narodni zavednosti in slovenski odločnosti, je postal žrtev tedanjega režima in je moral v osmi šoli izostati. Šel je na učiteljsko pedagogijo v Gradec, odkoder se je v enem letu vrnil v domovino.

Kot provizorični učitelj je bil najprej nameščen pri Mariji Puščavi na Pohorju, služboval je nato še na šoli v Framu, odkoder je prišel leta 1884. kot učitelj na šolo v Vojniku, na kateri je deloval do predčasne svoje upokojitve leta 1897.

Njegovo delo v Vojniku na šolskem, prosvetnem, narodno - buditeljskem in narodno - gospodarskem polju označuje in ostro karakterizira njegov trden značaj in njegovo neumorno in jekleno voljo, s kojo je gradil in ustvarjal za splošnost.

Od leta 1889. pa do dni osvobodjenja je bil pok. Brezovnik član okrajnega šolskega sveta celjskega, v kojem je s svojo vplivno in prepričevalno besedo storil mnogo, mnogo dobrega za naše narodno šolstvo.

Po upokojitvi se je posvetil narodno-gospodarskemu delu. Pred 26 leti je osnoval Posojilnico na Vojniku, ki jo je vodil vzorno, nesebično, zadržno in jekleno do svoje smrti. Posojilnica je bila narodu v močno oporo v dobi nemškega pritiska. Bil je tudi dolgoletni odbornik Zvezne tiskarne v Celju.

Anton Brezovnik je znan tudi kot mladinski pisatelj. Izpod njegovega spretne in izredno lahkega peresa je izšlo več mladinskih in šaljevih del, tako n. pr. »Šaljivi Slovenec«, zbirka kratkočasnic, ki je doživela dve izdaji (1884. in 1896.), »Zakaj! Zato!«, zbirka pravljic in pripovedk (1894.), »Zeleni listi«, knjižnica za mladino, »Zvončki«, zbirka pesmi (1887.). Dopisoval je tudi v »Popotnika«, celjsko »Domovino« itd.

Možu, ki si je postavil z združitvijo slovenskega učiteljstva v edinstveno Zvezo v naši organizaciji častno mesto, bodi ohranjen trajen spomin!

Vsi, ki imajo namen se včlaniti, naj to javijo, ustno ali pismeno, predsedniku pripravljalnega odbora Avreliju Vittoriju, voditelju šole v Gorjanskem. Seja, v kateri se bo izbralo vodstvo, se bo sklicala z novo okrožnico. Te seje se bodo smeli udeležiti vsi učitelji in učiteljice, uslužbeni v našem okraju, če so ali niso prijavili svoj pristop.

Za učiteljski sindikat »Eia« pripravljalni odbor: Predsednik Aurelio Vittori, šolski voditelj; blagajnik Steinmajer Franc, učitelj; zaupniki: Kosmina Giovanni, šolski voditelj; Pibernik Giovanni, učitelj; Vlacovich Giovanni, učitelj voditelj.

Sežana, 9. novembra 1923.

Slovinci smo dobre duše in vajeni še izza avstrijskih časov, da so se nam mogli dobričkati in nas vabili v svojo sredo; a bili smo tudi vajeni, da se je z učiteljskim delom, kakor se dela z intelektualnim delavcem, ki zna ločiti vino od vode. Sindikat hoče postaviti temelje bratskemu razmerju med učitelji? S čim? Z razbitjem njihovih, v izključno stanovski in ne politično pobarvani organizaciji, združenih vrst? In pa s tem, da se vprežejo učitelji v jarem tiste stranke, ki se baha z napadi na naše narodne domove, — ki išče denuncijante v učiteljskih vrstah — ki je dosegla, da se naše šole izpreminjajo v potujočevalnice? Išče bratstvo (kako čudno činično zveni ta beseda po dogodkih zadnjih dni), dobro —

včlanite se v učiteljski zvezi, gotovo vas bo sprejela, ker je nepolitična in izključno stanovska. Tudi tam uveljavite lahko svoje misli, ako so nestranske in ako imajo namen koristiti šoli kot taki, tudi tam lahko pospešujete rešitev ekonomskih vprašanj — v okviru zakonitosti!

Sindikat hoče še pomagati pri rešitvi šolskih vprašanj, izvršujoč do natančnosti svoje dolžnosti napram naši vladi! Kako si to gospodje v pripravljalnem odboru predstavljajo, je težko določiti. Kakšen pomen ima torej tak patriotski in dolžnostno - skrupolozni sindikat? Ali morda potrebujejo vladne odredbe še sankcijo slovenskega učiteljstva?

Ne, gospodje pripravljalnega odbora, s takimi okrožnicami se naše učiteljstvo ne bo dalo preslepiti. Tudi je slovenskemu učiteljstvu dobro znan način vladanja v učiteljskih sindikatih: direktorij samostalno in ne glede na mnenje članov rešuje najdelikatnejša vprašanja — odgovornost pa nosi vse članstvo.

Na okrožnici so podpisani tudi nekateri slovenski učitelji — med njimi je tudi takih, ki se sramujejo priznati (v slovenski družbi, seveda), da so se udeležili fašizmu. Če bi se ne sramovali, bi dejali: vsaka glava svojo pamet, uveljaviti se hočejo v taboru nasprotnikov in rešiti kar se rešiti da, a ker se sramujejo in ker taje — naj se sodijo sami!

»Edinost«, 15. okt. 1923.

Veliki ilustrovani

Učiteljski koledar

za l. 1924 je v tisku in izide v najkrajšem času.

Za prednaročnike je cena koledarju znižana na 15 dinarjev.

Vse one, ki so plačali po prvem oglasu 20 Din, se razlika vrne. Poverjeniki imajo pravo do 10% od nabranih predplačil.

Koledar bo obsegal 13 tiskovnih pol in bo imel prispevke naših najpriznanejših književnih in pedagoških delavcev ter njihove slike. Vseboval bo tudi navodila in izvelečke iz zakonov in naredb, ki so potrebni vsakemu učitelju.

Izdaja knjige zahteva velikih materijalnih žrtev, zato apeliramo na celokupno učiteljstvo, da takoj vpošlje predplačilo in pomaga Udruženju s tem poslom.

Udruženje Jugosl. Učit. — Beograd.

Ker se je tisk koledarja zakasnil, podaljšamo rok za predplačilo in naročnino do 10. decembra t. l. S tem dnem naj okrajna učiteljska društva in nabiralci naročnikov pošljejo natančno število izvodov, ki jih naročajo na poverjeništvu.

Poverjeništvu UJU v Ljubljani.

Prvi naskok na organizacijo slov. učiteljstva v Italiji.

(Učiteljski sindikat »Eia«.)

Šolska vodstva sežanskega okraja so prejela v italijanskem jeziku pisano okrožnico, ki se glasi:

»Poroča se Vam, da se je v sežanskem šolskem okraju, z začasnim sedežem v Gorjanskem, ustanovil učiteljski sindikat »Eia«.

Namen tega sindikata je postaviti temelje (cementare) bratskemu razmerju med učitelji okraja, pomagati pri rešitvi

šolskih vprašanj, pospeševati rešitev ekonomskih vprašanj učiteljstva, v kolikor se to da v okviru zakonitosti in v soglasju z interesi države. (Nazione). Naslanjajoč se pri vsem na pravi patriotski čut in izvršujoč do najmanjše natančnosti svoje dolžnosti napram naši vladi.

Članarina znaša 5 L mesečno, ki se bo uporabila — odštevši upravne stroške, za ustanovitev učiteljske knjižnice okraja.

LISTEK.

Čitanka ili vežbenica?

Ljutomerško učiteljsko društvo na svojoj poslednjoj skupštini izjavilo se i stvorilo zaključak, da jedrilničeva »Druga srpsku ili hrvatsku čitanku« ne će uvesti u svoje škole kao udžbenik za srp.-hrv. jezik, jer da nije metodična (nema »govornih vaj« i nije sastavljena po primeru Schreinerove vežbenice), pa će, dok se ne stvori jedna metodična čitanka, koja će imati »govorne vaje« i koja će biti učinjena po Schreinerovom receptu, segnuti po samopomoći.

Ja sam ovu izjavu, odnosno zaključak pročitao i stao da mislim i premisslam, na temelju čega je stvoren takav zaključak. I do danas to je za mene jedna zagonetka. Jer, pre svega treba da spomenem, tu se radi o čitanci, ne o vežbenici. Vežbenica po primeru Schreinerove ili Berlitzove ili kojemu drago, služi za učenje jednog sasvim stranog jezika, o kojem učenik nema apsolutno nikakva pojma. I kod učenja jednog sasvim stranog jezika upotrebljava se najpre vežbenica sa jednostavnim vežbama, pa teža, u višim tečajevima ne ćemo se služiti vežbenicom, nego primerenom čitankom, koja sadržaje kraćih i dužih, lakših i težih štiva. Na temelju čitanke, t. j. na temelju

melju kraćih i lakših štiva obrađuje se postepeno i slovnica i vežbe u govoru — pisanju, sastavcima itd. Tako se radi i postupa kod učenja sasvim stranog jezika. A pitajmo se malo, je li za Slovence srp.-hrv. jezik sasvim strani jezik, o kojem učenici nemaju ni pojma? Ta za boga, danes sav svet zna i govori, da je to jedan jezik sa raznim narečjima i sa dva pisma. I kad znamo da je to jedan jezik, sa nekim razlikama, što nam preostaje drugo, nego te razlike tražiti, znati i zapamtiti. Za to je dovoljna čitanka, pa na temelju kraćih i lakših štiva obrađivati i slovnici i vežbati se u govoru i u pis. sastavcima. A pedagoško pravilo i predmet za svako poučavanje je, da onaj koji poučava, treba da je sam potkovan. U obzir treba naravski ujeti prilike u kojima i pod kojima živimo. Skoro svi slovenski učitelji nisu naime učili srp.-hrv. jezik, te im zadaje, recimo, slovnica osobite poteškoće. Oni su po naredbi dužni da i srp.-hrv. jezik poučavaju. Teško je to, kad moraš poučavati predmet, koji te nije dobro poznat! Ali tako je i stime se moramo sprijateljiti. Treba nastojati, da se taj predmet upozna, pa tražiti sredstva za to. Učitelj će mnogo čitati, a da upozna slovnici, naručit će Gramatiku od dr. Maretića ili od Florschica, koja je jeftinija i lakša.

Uzmimo primer, kako će učitelj poučavati srp.-hrv. jezik. Onaj učitelj, koji

nije nimalo vešt govoru, a koji je kod kuće kao za pripremu nastojao, da dobro razume sadržaj štiva i značenje svake pojedine reči, takav učitelj će naravski u školi s decom samo čitati i čitati, pa prepisivati. Čitat će najpre sam pazeći na naglasak, koji je u knjizi označen, zatim će čitati pojedinci učenici, pojedini red klupa, svi u zboru, sedeći, stojeći (da se obuka oživi), pa će mnogim čitanjem i učitelj i učenici naučiti mnoga štiva i pesme napamet. Naučeno napamet nastojat će se lepo deklamirati i isripovedati. Za vežbe u ispitivanju, neka se uče napamet pitalice i šaljiva pitanja (Str. 109. i 114. itd.). I na taj se način mnogo vežba i nauči.

Lakše je za učitelja, koji je nekoliko vešt govoru. I u 5. raz. počeo ćemo sa lakšim i kraćim štivima. Uzmimo za primer št. 14. Gluvi. Učitelj ne mora učenici svako štivo najpre sam pripovedati, već može, navestivši cilj, preći odmah na čitanje.

»Danas ćemo čitati narodnu priču o bačvaru Vuku, koji je bio gluh (v). Najpre ću ja to pročitati, a vi pazite i slušajte, a kasnije ćemo svi.« Učitelj čita. Kad učitelj čitajući dođe do Vukova odgovora, stat će i upitat će kojega učenika: kako bi ti odgovorio ili kako je Vuk trebao da odgovori na pozdrav »Dobro jutro, Vuče!«? Ali on nije rekao tako, nego je krivo razumeo pa odgovori: »Sečem obru-

če!« Itd. Kad je štivo pročitao, učitelj će opaziti da svi učenici nisu razumeli sve reči, pa će ih učitelj upozoriti na Rečnik u knjizi, pri čemu se daci vežbaju u traženju reči. Manje poznate reči treba beležiti i pamtili. Kad je i to učinjeno i kad su učenici zapamtili reči i nekoliko puta pročitali (a pošto je lepo, kratko i lako, mnogi su ga učenici već i napamet naučili), učitelj može da ispituje: Tko je živio u nekom selu? ili: Gde je živio bačvar Vuk? Kakov je on bio? ili: Je li on čuo? Kamo dođe (je došao) jednog dana? Pošto? Tko u tom naide (tko je u tom naišao)? Što mu je rekao? ili kako je pozdravio Vuka? Što je Vuk odgovorio? Zašto je tako odgovorio? Što je još prijatelj pitao Vuka? Kako mu je Vuk odgovorio? Dobro, a sad tko bi to znao sam pripovedati? Još jedanput ti X, Y itd. Pitanja se katkada moraju pisati i pamtili, da tako uzmognu i učenici jedan drugoga ispitivati. Štivo se može za vežbu prepisati, a može se zadati, da ga daci napamet (iz glave) napišu. I tu se može nešto slovnice (razlike!) obraditi, n. pr. Vidite deco, mi kažemo: živel, bil, razsušil, a naši Hrvati i Srbi kažu: živeo, bio, rasušio. Kod njih se dakle ono I na koncu reči i sloga pretvorilo u o (Primeri: v Ptuju, vnuk, vstajati itd.); mi kažemo so, oni su (o = u; primeri: jo = ju, mož = muž, kopajo = kopaju, itd.); mi kažemo: kateri, oni; koji, mi: čeber, oni: čabar (e = a, prime-

